

»de stærke jyder«, blandt hvilke han selv kan tælle adskillige af sine forfædre – først og fremmest den bekendte Hans Nielsen Smed i Korning. I den omfangsrige slægtsbog har han sat dem et smukt minde, og for de nulevende medlemmer, der måske i nogen grad er uden fornemmelse for de tanker, der omkring 1800 skabte bevægelsen, har han i et vist omfang skildret både den og livsvilkårene, den skabte for de mennesker, der var med i kampen mod den statsautoriserede kristendom. Bogen er dog først og fremmest en slægtsbog, og dens væld af oplysninger viser det uhyre samlerarbejde, der ligger bag.

Finn H. Lauridsen.

Karen Margrethe Carstens og Aksel H. Nellemann: Kolding studenter 1885–1934. (1957). 314 s.

Kolding var den første danske købstad, der oprettede et kommunalt gymnasium. Byens gamle, lærde skole havde i størsteparten af 19. århundrede haft en meget vanskelig tilværelse – flere gange truet af nedlæggelse og i 1855 virkelig nedlagt. I slutningen af 1870'erne lykkedes det imidlertid en kreds af forældre at interessere bystyret for en genoprettelse på kommunal basis, og 1880 begyndte man igen virksomheden. Nogen god forretning blev skolen ikke i første omgang, og der var i 90'erne tale om for at gøre den rentabel at nedlægge de to øverste klasser. Det undgik man dog ved at give adgang for piger på et tidspunkt, da de var udelukket fra statens lærde skoler.

Allerede i 1912 udkom en samling levnedsskildringer af studenter dimitterede fra Kolding Gymnasium 1885–1909. Denne samling er genoptrykt og å jour ført i den nye bog, og desuden er der udarbejdet biografier for de følgende 25 år. Rent bortset fra den interesse, gamle elever kan have i arbejder af denne art, er de også for

historikeren af betydelig værdi, og i den henseende adskiller denne sig ikke fra tilsvarende stater.

Finn H. Lauridsen.

Erland Møller og Johan Hvidtfeldt (udg.): Kaptajn Hans Bruhns erindringer. (Skrifter, udgivne af Historisk samfund for Sønderjylland, nr. 18, 1957.) 160 s.

Ikke alene har det sønderjyske, historiske samfunds skrifter skiftet ydre, de fremtræder nu smukt udstyrede, men de kommer også i stærkere tal under den energiske ledelses dygtige initiativ. I nogen grad veksler de i planen, snart har de et videre sigte (Gregersens bog om Heldvad eller Svenssons om redaktør Jessen), snart er de mere lokalt betonedede. Selv om kaptajn Bruhns erindringer for hovedpartens vedkommende foregår i Portugal og Sydamerika, hører den dog ubetinget hjemme i den sidste gruppe.

Hans Bruhn var søn af agent Jørgen Bruhn (død 1858), matadoren i Åbenrå under byens glansperiode i 19. århundredes første halvdel, skibsbygger og skibsreder. Hans søn, erindringernes forfatter, blev født i 1813 og døde i 1893, efter at han allerede i mange år havde lagt op som søkaptajn og levet ved Åbenrå optaget af at administrere familiens formue. Erindringerne skildrer slægtens og indgiftede slægters historie, dens jordbesiddelser og faderens liv og gerning samt sønnens egne oplevelser på søen. Hovedparten af de sidste er optaget af hans togter på Sydamerika; disse kan periodevis forekomme lidt trættende og mindre oplysende om tidens søfart, end man skulle vente. I erindringernes første afsnit er der en del af værdi til belysning af mændene bag Åbenrås opblomstring, ligesom en liste over skibe (i alt 36) byggede af faderen og sønnerne med korte beskrivelser af skibenes historie nok kan komme til nytte.

Vagn Dybdahl.